

Den ordning for bilæggelse af tvister mellem investorer og stater, der er fastsat ved den mellem Den Europæiske Union og Canada indgåede frihandelsaftale (CETA), er forenelig med EU-retten

Den 30. oktober 2016 undertegnede Canada på den ene side og Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den anden side en frihandelsaftale: den samlede økonomi- og handelsaftale (herefter »CETA«).

Med den del af CETA, som vedrører investeringer, tilsigtes det bl.a. at indføre en ordning for bilæggelse af tvister mellem investorer og stater. I den forbindelse er det bestemt, at der skal oprettes en ret og en appelret samt på længere sigt en multilateral investeringsret. Det påtænkes således at oprette en investeringsdomstolsordning (Investment Court System, ICS).

Den 7. september 2017 anmodede Belgien om en udtalelse¹ fra Domstolen vedrørende denne tvistbilæggelsesordnings forenelighed med den primære EU-ret. Belgien har i det væsentlige rejst tvivl om denne ordnings indvirkning på Domstolens enekompetence for så vidt angår den endelige fortolkning af EU-retten og dermed på Unionens retsordens autonomi, om ordningens forenelighed med det almindelige ligebehandlingsprincip og med kravet om EU-rettens effektive virkning samt om den nævnte ordnings overensstemmelse med retten til adgang til en uafhængig og upartisk domstol.

I sin udtalelse af dags dato har Domstolen indledningsvis fastslået, at en international aftale om oprettelse af en domstol, der har ansvaret for at fortolke aftalens bestemmelser, og hvis afgørelser er bindende for Unionen, principielt er forenelig med EU-retten. En sådan international aftale kan i øvrigt påvirke EU-institutionernes kompetencer, forudsat dog, at de vigtigste betingelser med hensyn til bevarelsen af karakteren af disse kompetencer opfyldes, og at der derfor ikke gribes ind i autonomien for Unionens retsorden, som er støttet på sin egen særlige forfatningsmæssige ramme. Denne ramme omfatter navnlig Unionens grundlæggende værdier, herunder værdierne om respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne.

Med henblik på at sikre disse særlige karakteristika og den således indførte retsordens autonomi er der ved traktaterne indført et retsligt system, der har til formål at sikre en sammenhæng og enhed ved fortolkningen af EU-retten. Domstolen bemærker i denne henseende, at EU-retten hverken er til hinder for oprettelsen af en ret, en appelret og efterfølgende en multilateral investeringsret eller for, at CETA tillægger disse kompetence til at fortolke og anvende aftalens bestemmelser i lyset af de folkeretlige regler og principper, som finder anvendelse mellem parterne i CETA. Da disse retter befinder sig uden for Unionens domstolssystem, kan de derimod ikke være beføjet til at fortolke eller anvende andre EU-retlige bestemmelser end dem, der er indeholdt i CETA, eller til at træffe afgørelser, hvis virkning kan være at forhindre EU-institutionerne i at fungere i overensstemmelse med Unionens forfatningsmæssige ramme.

¹ I henhold til artikel 218, stk. 11, TEUF.

I det foreliggende tilfælde finder Domstolen, at CETA ikke tillægger de påtænkte retter nogen anden kompetence til at fortolke eller anvende EU-retten end kompetencen til at fortolke og anvende aftalens bestemmelser. I denne forbindelse bemærker Domstolen bl.a., at aftalen tillægger Unionen beføjelsen til at afgøre, om en klage – når en canadisk investor har til hensigt at anfægte foranstaltninger vedtaget af en medlemsstat og/eller af Unionen – henset til reglerne om fordeling af kompetencerne mellem Unionen og dens medlemsstater skal rettes mod den nævnte medlemsstat eller mod Unionen. Den enekompetence, som Domstolen har til at træffe afgørelse om fordelingen af kompetencer mellem Unionen og dens medlemsstater, bevares således.

Domstolen bemærker videre, at kompetencen for den i CETA omhandlede ret og den i CETA omhandlede appelret ville kunne gribe ind i Unionens retsordens autonomi, såfremt denne kompetence indebar, at disse retter i forbindelse med deres vurdering af de i en klage omhandlede restriktioner for friheden til at oprette og drive egen virksomhed kunne rejse tvivl om niveauet for beskyttelse af en offentlig interesse, der har dannet grundlag for Unionens indførelse af sådanne restriktioner over for samtlige de operatører, som investerer i den pågældende handels- eller industrisektor i det indre marked. CETA indeholder imidlertid bestemmelser, der fratager de nævnte retter enhver kompetence til at stille spørgsmålstejn ved de i en part i denne aftale foretagne demokratiske valg vedrørende bl.a. niveauet for beskyttelse af den offentlige orden, den offentlige sikkerhed, den offentlige sædelighed samt menneskers og dyrs sundhed og liv eller for opretholdelse af fødevarerensikkerheden, planterne, miljøet, trivslen på arbejdspladsen, produktsikkerhed, forbrugerbeskyttelse eller grundlæggende rettigheder. Følgelig griber den nævnte aftale ikke ind i Unionens retsordens autonomi.

Hvad angår den påtænkte ordnings forenelighed med det almindelige ligebehandlingsprincip bemærker Domstolen, at selv om det med CETA tilsigtes at give canadiske investorer, der foretager investeringer i Unionen, et særligt retsmiddel mod EU-foranstaltninger, kan deres situation imidlertid ikke sammenlignes med situationen for investorer fra medlemsstaterne, som investerer i Unionen. Domstolen konkluderer ligeledes, at CETA ikke griber ind i EU-rettens effektive virkning, blot fordi en voldgiftskendelse truffet af den ved denne aftale oprettede ret under særlige omstændigheder kan have den følge at neutralisere en bøde, som Kommissionen eller en medlemsstats konkurrencemyndighed har pålagt på grund af en tilsidesættelse af konkurrenceretten. EU-retten giver nemlig selv mulighed for at annullere bøden, når denne er behæftet med en mangel, der svarer til den, som den i CETA omhandlede ret eventuelt fastslår.

Hvad angår tvistbilæggelsesordningens forenelighed med retten til adgang til en uafhængig domstol fastslår Domstolen, at aftalen har til formål at gøre adgangen til den i CETA omhandlede ret tilgængelig for enhver canadisk virksomhed og enhver canadisk fysisk person, som foretager investeringer i Unionen, samt for enhver virksomhed og enhver fysisk person i en EU-medlemsstat, der investerer i Canada. I mangel af en ordning, med hvilken det tilsigtes at sikre, at retten og appelretten er økonomisk tilgængelige for fysiske personer samt små og mellemstore virksomheder, kunne der dog i praksis være risiko for, at tvistbilæggelsesordningen kun ville være tilgængelig for de investorer, der råder over betydelige økonomiske ressourcer. Domstolen finder imidlertid, at det tilsagn, som Kommissionen og Rådet har givet med henblik på at sikre de påtænkte retters tilgængelighed for små og mellemstore virksomheder, inden for rammerne af nærværende udtalelsesprocedure er tilstrækkeligt til, at det kan fastslås, at CETA er forenelig med kravet om tilgængelighed. Dette tilsagn er nemlig en betingelse for Unionens godkendelse af aftalen.

Endelig fastslår Domstolen, at CETA-aftalen indeholder garantier, der er tilstrækkelige til at sikre medlemmerne af de påtænkte retters uafhængighed.

BEMÆRKNING: En medlemsstat, Europa-Parlamentet, Rådet eller Kommissionen kan indhente udtalelse fra Domstolen om en påtænkt aftales forenelighed med traktaterne eller om kompetencen til at indgå denne aftale. I tilfælde af negativ udtalelse fra Domstolen kan den påtænkte aftale kun træde i kraft, hvis den ændres, eller traktaterne revideres.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Udtalelsen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afgivelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra afgivelsen af udtalelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☐ ☎ (+32) 2 2964106.